

OPROEP AAN NEDERLAND'S STUDEERENDE JEUGD

*Radiorede gehouden voor Radio Oranje op
7 April door Z. Exc. G. Bolkestein, Minister
van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.*

DE tijdelijke secretaris-generaal van het Nazi-departement van Opvoeding heeft zich in de laatste weken twee malen tot hen gericht, die bij het Onderwijs zijn betrokken; beide malen onderwerping predikend aan het vijandelijk gezag; beide malen op den zoetsappigen toon van iemand, "die het zoo goed meent"; honing gebruikende liever dan azijn.

Op 17 Februari richtte hij zich tot rectoren en directeuren van scholen met een brief, waarboven stond:

"Publicatie in de pers streng verboden."

Wat bedoelde die brief? De dreigende deportatie naar Duitschland — bleek uit dien brief — had het onderwijs aan de scholen "ernstig ontwricht", zooals de heer Van Dam dit noemde. Aan wat hij noemde, "dezen nadeeligen toestand" wilde hij een einde maken. En daarom meldde hij, "dat mannelijke leerlingen boven de 18 jaren, die ernstige studiebelangen konden doen gelden — indien reeds weggevoerd — toestemming tot terugkeer konden krijgen, als dat door de ouders werd gevraagd en de verklaring werd afgelegd, dat zij zich loyaal ten opzichte van de bezettende overheid zouden gedragen."

De val werd opengezet, om zich door een belofte te binden en te onderwerpen aan den vijand.

Een brief als dezen, luisteraars, behoefde ik voor U niet te brandmerken. Gij hebt U niet laten vangen door den quasi-zoetsappigen toon. Als de Duitsche slavenhalers de Nederlandsche jeugd bedreigen, en deze zich verzet, dan zegt deze tijdelijke secretaris-generaal, dat de jeugd het onderwijs "ernstig ontwricht"; dan noodigt hij de leiding van de scholen uit, om "alles in het werk te stellen, om de aan het onderwijs toegebrachte schade zoo gering mogelijk te doen zijn". Maar, Nederlandsche ouders, in tijden, waarin het om de hoogste belangen van ons volk gaat in zijn verzet tegen de gevaarlijke laatste stuip trekkingen van een vijand, wiens einde nadert, zijn er ernstiger dingen te doen dan wat deze kwezelende briefschrijver noemt "kinderen geregeld weer ter school te zenden."

Dat hebben de Nederlandsche Kerken ingezien, die vier dagen na den datum van dezen opium-brief, op 21 Februari, haar protest tegen de met name genoemde schande-maatregelen van den bezetter van alle kansels lieten voorlezen.

Terecht werd in dit protest gesproken over "medewerking aan daden van onrecht, waardoor men zich mede schuldig zou maken aan dat onrecht."

Voor een tweede maal heeft Professor Van Dam zijn fuik opgezet. Ditmaal voor de studenten.

Gisteren richtte hij zich tot de Nederlandsche studenten, en gebruikte hij zijn zelfde misleidende taktiek, die van "ik meen het zoo goed met U". De studenten werden uitgenoodigd een verklaring te teekenen, en daarna werd hun allerlei begeerlijks beloofd. Wat behelst die verklaring? — "plechtig" noemde de zoete vogelaar haar: "Dat de onderteekenaar de in de bezette Nederlandsche gebieden geldende wetten, verordeningen en andere beslissingen naar eer en geweten zal nakomen en zich zal onthouden van handelingen en gedragingen, welke de openbare orde en het hooger onderwijs in gevaar brengen". Vóór 10 April zullen de studenten moeten teekenen.

Nederlandsche studenten, bij teekening wordt U de volgende belooning voorgoedhouden: Gij zoudt dan Uw studie mogen afmaken; Gij zoudt dan niet voor tewerkstelling in Duitschland worden aangewezen. Maar Gij kent immers de waarde van de beloften van den vijand. Door Uw verklaring zoudt Gij U alleen met handen en voeten aan hem overleveren, hem Uw naam

en adres als gehoorzaam dienaar in handen spelen.

Ik weet, dat ik niet behoef te spreken over het weerzinwekkende argument dat de handlangers van den vijand gebruiken: "het zou Uw Vaderlandsche plicht zijn door te studeeren, omdat het Vaderland U noodig heeft, niet als mislukte studenten, maar, naar gezegd werd, als afgestudeerden, om leiding te geven aan wat er na dezen oorlog in Nederland zal moeten gebeuren."

De Duitsche vogelaar vergist zich. Leiding na dezen oorlog zullen in Nederland geven niet de onderteekenaars, maar zij die geweigerd hebben te teekenen, wat de verklaring van hen vraagt.

Gij zult hiermede mijn advies aan U begrijpen. Ten volle van haar verantwoordelijkheid bewust, maant de Nederlandsche Regeering ook U, Nederlandsche studeerende jeugd aan om alles te doen, wat mogelijk is om den vijand te weerstaan. In dezen eindstrijd gaat het er om, te toonen dat kennis en wetenschap te bezitten veel is, maar karakter hebben meer. Er is een Engelsch gezegde: "Wie leeft, wanneer Engeland sterft!" Laat mij dit heel vrij voor Nederland omschrijven: "wat baat alle Nederlandsch onderwijs en Nederlandsche wetenschap, wanneer Nederland zelf sterft!" Meer dan het "geregeld onderwijs" waarnaar de heer Van Dam, in opdracht van zijn Duitsche meesters, zegt te streven geldt nu geregeld verzet. De Kerken kwamen op tegen wat zij noemden: "Het opjagen, grijpen en wegvoeren van duizenden jonge menschen."

Een fleemend secretaris-generaal belooft, dat zij toestemming tot terug keer zullen krijgen als "de verklaring wordt afgelegd, dat zij zich lyaal ten opzichte van de bezettende overheid zullen gedragen."

Het Vaderland eischt, dat Gij dit niet doet. Het Vaderland en de Regeering eischen ook, dat de president-curatoren en de rectoren van de Universiteiten zich onthouden van iedere medewerking wat betreft de verkrijging van de verklaringen.

In Nederland geldt geen wetenschappelijk belang, geen onderwijs-belang boven de belangen van de bevrijding. Aan het Nederlandsche onderwijs wordt wel eens verweten, dat het meer aandacht schenkt aan het verstand dan aan het karakter. Het kan nu toonen, zooals het reeds herhaaldelijk getoond heeft — door zijn hoogleraren, leeraren, onderwijzers en studenten — dat karaktervorming en karaktervastheid de meest kenmerkende eigenschappen van het Nederlandsche Onderwijs zijn.